

Sociaal beleid

Prioriteiten

De uitspraak 'De overheid is er voor haar burgers en niet andersom' lijkt vanzelfsprekend, maar is dat helaas niet. Wanneer een College financiële problemen heeft en dan weigert om haar beleid ter discussie te stellen maar er voor kiest om de lasten voor haar inwoners te verhogen en te bezuinigen op dingen die de burgers raken, dan is dit verkeerde prioritering.

Prioriteitstelling van SPA is : op de eerste plaats 'mensen', vervolgens 'financiën' en daarna 'stadsontwikkeling'. De gemeente heeft als taak om er voor te zorgen dat alle inwoners op een menswaardige wijze kunnen meedoen. Zij bevordert dit binnen haar financiële mogelijkheden, strevend naar een gezonde balans tussen gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Ontwikkeling van de gemeente komt pas aan de orde indien de financiën, meerjarig, op orde zijn, een project draagvlak onder de bevolking heeft en financieel en bestuurlijk goed onderbouwd is.

Uiteraard moeten ook wij ons aan regels houden, maar het gaat er om hoe je regels toepast. Op basis van de hulpvraag willen wij een weg vinden in plaats van regels te gebruiken om de vraag af te wijzen.

SPA is van mening dat mensen iemand moeten kunnen aanspreken die hun helpt om benodigde informatie te vergaren en te verstrekken. Dat geldt zowel voor Wmo als voor bijstand als voor gemeentelijke regelingen. Binnen de huidige organisatie is die functie er niet, maar volgens ons is die wel dringend nodig want we hebben geconstateerd dat er te vaak mensen op een dood spoor belanden puur omdat zij de weg niet weten in de regels. De mens en zijn hulpvraag staat bij SPA centraal en niet de procedures.

Op sociaal gebied is ons beleid gericht op :

1. Saamhorigheid: ervoor zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen en kunnen deelnemen aan voorzieningen zoals cultuur, ontspanning en sport. Isolement is onwenselijk, het gaat om toegankelijkheid in brede zin. Actieve aanpak van armoede onder ouderen en kinderen.
2. Zorgzaam: zorg voor ouderen en mensen met beperkingen dient voldoende beschikbaar te zijn. Coördinatie van het beleid ten aanzien van ouderen, vrijwilligers en mantelzorgers is noodzakelijk. Behoud van individuele zorggerichte faciliteiten.
3. Actief zijn: iedereen doet mee uitgaande van mogelijkheden en beperkingen. Uitgaan van het vertrouwen in de eigen kracht van burgers en mogelijkheden bieden om eigen initiatieven te nemen. Wetgeving ten dienste van de burger. De gemeentelijke overheid faciliteert en maakt initiatieven mogelijk zoals voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering.

Armoede

Wat is armoede? Die vraag wordt (inter)nationaal op verschillende manieren beantwoord. SPA hanteert als basis voor haar armoedebeleid het door het Sociaal Cultureel Planbureau gehanteerde 'niet-veel-maar-toereikend' criterium dat het basisbehoeftebudget plus kosten voor sociale participatie omvat.

Armoede leidt er toe dat veel mensen niet of maar in geringe mate aan maatschappelijke en sociale activiteiten kunnen deelnemen, dat mensen ongezonder eten en leven, dat zij meer medische zorg nodig hebben, dat zij veel stress hebben, sneller depresief worden vanwege hun vaak uitzichtsloze situatie en dat zij minder lang leven.

Het bedrag dat minimaal nodig is om van te leven wordt jaarlijks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vastgesteld en wordt het Sociale Minimum genoemd. In 2017 is dat inclusief vakantiegeld voor alleenstaanden € 982,79 en voor gehuwden € 1403,98 netto per maand.

De gemeente hanteert twee normen om te bepalen of een gezin in armoede leeft namelijk op basis van het inkomen tot 105% en tot 120% van het Sociale Minimum, dus € 1058,00 en € 1179,35 voor alleenstaanden.

Gezinnen levend van een bijstands-, arbeidsongeschiktheids- of AOW (zonder pensioen)-uitkering behoren tot de groep van 105% . Veel ZZPers, werkenden met minimum loon en WSWers behoren tot de groep van 120%.

Van de bijna 45000 Sittard-Geleense gezinnen is het inkomen van zo'n 5300 lager dan 105% en van ruim 8000 lager dan 120% van het Sociaal Minimum. Meer dan eenderde hiervan leeft al langer dan vier jaar in armoede. Inwoners die via schuldhulpverlening op weg worden geholpen hebben vaak enkele jaren een inkomen dat de '*Beslagvrijevoet*' genoemd wordt zijnde zo'n 90% van het sociaal minimum. Maar er zijn zelfs mensen die NUL inkomen hebben en daardoor zelfs niet voor hulp via de Voedselbank in aanmerking komen! Voor SPA is dat onaanvaardbaar. Wij stellen de hulpvraag centraal en niet de bureaucratie.

SPA wil de mensen die tot de 105%-inkomensgroep behoren beter in beeld krijgen en in beeld houden. Wij willen hun actief benaderen en meer betrekken bij de samenleving en perspectief bieden. Deze aanpak leidt aantoonbaar tot verhoging van eigenwaarde, gezondheid, kwaliteit van leven en deels tot minder armoede. Zowel de persoon als de samenleving heeft dus voordelen van grotere participatie. De Participatiewet biedt hiertoe mogelijkheden maar de uitvoering daarvan moet echt beter.

Dat kinderen die in armoede opgroeien minder kansen hebben om te slagen in de maatschappij is bekend. In onze gemeente verkeren zo'n 1900 kinderen (dat is ongeveer 1 op 9) in die situatie. De komende vier jaar ontvangt de gemeente jaarlijks bijna vijf ton extra voor hun, wat daarna gebeurt is ongewis. SPA wil dat geld inzetten om de gezinnen waarin deze kinderen leven structureel te helpen.

Armoede is een probleem dat de samenleving als geheel, ook in onze gemeente, veel ellende teweegbrengt en heel veel geld kost. Armoedebestrijding is ook in het belang van mensen die zelf geen armoede ondervinden. Ook het leefbaar en betaalbaar houden van de samenleving benodigt dat de armoede wordt aangepakt.

Gelukkig zien steeds meer mensen de noodzaak van het bestrijden van armoede in en nemen steeds meer initiatieven om mensen te helpen o.a. via sociale media en door liefdadigheidsstichtingen op te richten. SPA is van mening dat de gemeente dit soort burgerinitiatieven ten volle moet ondersteunen, bijvoorbeeld door geschikte ruimten ter beschikking te stellen voor opslag en distributie, dat geldt ook voor de Voedselbank.

Armoede treft niet alleen migranten, ouderen, jonge volwassenen, ZZPers of één-ouder gezinnen. Een belangrijke categorie vormen mensen vanaf 45 jaar die uit het arbeidsproces gestoten zijn door ontslagen of door arbeidsongeschiktheid. Slechts een klein deel van deze mensen komt nog aan de slag en dan ook vaak alleen maar via tijdelijk werk met een veel lager loon. Het gevolg is dat velen in armoede leven vergeefs hopen dat er betere tijden komen zodat zij datgene wat zij hebben opgebouwd kunnen behouden.

In 2014 deden maar liefst 4218 huishoudens een beroep op armoederegelingen en schuldhulpverlening terwijl voor de jaren daarna een toename werd verwacht. SPA diende daarom

een motie in : *‘Spreekt de Raad uit dat er meer aandacht aan armoede, schuldhulpverlening en opsporing van verborgen armoede moet worden besteed, inclusief het vrijmaken van middelen, dan tot nu toe’*. Deze motie werd afgewezen waarbij alleen SPA, de Stadspartij en de SP voorstonden. Twee jaar later bleek dat het College in 2015 zelfs 1,1 miljoen euro had overgehouden op armoedebestrijding. In totaal was er in 2017 ongeveer 5,4 miljoen voor armoedebestrijding beschikbaar.

In Sittard-Geleen leefden in 2016 ongeveer 1500 kinderen in armoede, dat is ongeveer 10,5%. Dat is een stuk boven het Limburgse gemiddelde van 9,4% en het landelijk gemiddelde van 8,9%. Ongeveer 4% van deze kinderen leefde al langdurig, vier jaar of langer, in armoede. Bijna de helft van de Limburgse kinderen in armoede woont in een eenoudergezin. Wie opgroeit in zo'n gezin, loopt ongeveer vijf keer meer kans op een armoedig bestaan. Van de kinderen die in een gezin met twee ouders opgroeien, leeft ongeveer 6,4% in armoede.

Helder is dat lang niet alle armen bereikt worden terwijl er ook signalen zijn dat sommigen zodanig goed de weg hebben gevonden in de regelingen dat zij er bovenmatig van gebruik maken. SPA wil dat meer, liefst alle, armen bereikt worden maar ook dat bovenmatig voordeel wordt vermeden.

De collectieve gemeentelijke zorgverzekering staat open voor mensen met een inkomen tot 150% van het minimum. Dat is hoog en voordelig voor mensen met hoge ziektekosten, maar mensen met lage ziektekosten betalen een te hoge premie en kunnen elders goedkoper verzekerd zijn. Bovendien staat de regeling niet open voor mensen die in de schuldhulpverlening zitten met een hoger inkomen. SPA wil bekijken of er verbeteringen mogelijk zijn zodat er meer mensen voordeel van een collectieve zorgverzekering hebben.

Ook SPA kan de armoede in Sittard-Geleen niet oplossen, maar wij willen proberen om de ergste nood te lenigen door met maatwerk te focussen op de ergste situaties en mensen weer perspectief te bieden. SPA is van mening dat voor dit doel door de Raad vastgestelde budgetten, uiteraard efficiënt en effectief, ten volle moeten worden ingezet en niet voor het dichten van gaten in de begroting mogen worden misbruikt.

Schuldhulpverlening

Veel huishoudens verkeren in financiële problemen, het is een groot maatschappelijk en sociaal probleem. Dat blijkt ook uit het feit dat honderdduizenden Nederlandse huishoudens het financieel nauwelijks meer redden. Schulden zijn een belemmering op veel gebieden waaronder opvoeding, werk en participatie. Momenteel is 'schulden' big business waarin o.a. deurwaarders, incassobureaus, schuldopkopers, schuldhulpverleners, bewindvoerders werkzaam zijn en waarin de schuldenaar niet zelden wordt uitgeknepen. SPA onderkent dat en staat voor een gedegen aanpak van de schuldenproblematiek.

Zoals ook op andere levensgebieden wil SPA dat er meer gedaan wordt aan het voorkomen van financiële problemen, meer preventie en laagdrempelige hulp wanneer schulden (dreigen te) ontstaan.

De gemeente voorziet in hulp door het samenwerkingsverband Kredietbank Limburg. Ook Partners in Welzijn heeft daarin een functie, en zeker vrijwillige initiatieven zoals Humanitas en Werkplaats Financiën. Belangrijk is dat alle initiatieven met elkaar verbonden worden tot een, voor inwoners overzienbaar, geheel en dat deze elkaars expertise optimaal gebruiken waarbij het belang van de cliënt leidend is. Daarnaast zijn er de commerciële beschermingsbewindvoerders. Sommigen verrichten goed werk, maar de geschiedenis leert helaas dat veel mensen gedupeerd zijn door malafide bewindvoerders. Dat is onaanvaardbaar.

De Kredietbank Limburg streeft ernaar om zelf beschermingsbewind te gaan uitvoeren. Meer controle en de betere verbinding met andere vormen van hulp zullen dan tot aantoonbare betere resultaten moeten leiden. SPA streeft ook naar een betere samenwerking tussen commerciële bewindvoerders en de gemeentelijke voorzieningen. Een convenant met duidelijke afspraken waarbij wederzijdse rechten en plichten gerespecteerd worden kan daarbij als een soort keurmerk dienen.

Van belang is ook om met de grootste schuldeisers, de energiebedrijven, woningstichtingen en zorgverzekeraars convenanten te sluiten die een adequate samenwerking garanderen. Wij realiseren ons dat het nogal eens aan daadwerkelijke samenwerking ontbroken heeft. Tijdig ingrijpen en actie ondernemen op basis van wederzijds vertrouwen dient prioriteit te hebben.

SPA wil dat er een breed scala aan voorzieningen is, dat mensen in staat stelt om tijdig advies te vragen en een ingang te vinden naar een oplossing van de financiële problemen. Niet één loket, maar meer mogelijkheden. De Kredietbank Limburg fungeert hierin als de professionele instantie die mensen op weg helpt naar een minnelijk of wettelijk schuldsaneringstraject. Het voorwerk hiervoor kan ook door anderen worden gedaan.

Maar ook bij de Kredietbank Limburg zijn verbeteringen mogelijk die grote effecten voor de cliënten hebben. SPA is van mening dat het rentepercentage dat berekend wordt wanneer de Kredietbank schulden overneemt flink omlaag moet. Wanneer andere gemeenten geen 12% maar 0 tot 5% kunnen rekenen moet dat ook mogelijk zijn voor onze Kredietbank, zoniet dan is er iets goed mis en moet er worden ingegrepen.

Onderzoek heeft aangetoond dat schulden vaak samenhangen met andere problemen waaronder werk, gezin, gezondheid, laaggeletterdheid. De samenleving is er bij gebaat dat mensen hun leven weer aan de gang krijgen en bovendien na enige tijd niet weer in problemen komen. Dat vraagt meer dan alleen financiële hulp. Alleen door de samenwerking tussen alle instanties en door vrijwilligers organisaties kan een integraal aanbod aan hulp geboden worden. Dat vraagt regie en een actieve inzet van de gemeente, SPA hecht hier grote waarde aan en zet zich daarvoor in.

Bijstand

Natuurlijk is het noodzakelijk dat er streng gecontroleerd wordt op fraude, zowel bij de aanvraag als daarna. Misbruik van sociale voorzieningen moet worden bestraft, dat is noodzaak om draagvlak te behouden. De bejegening van mensen die beroep doen op bijstand moet echter flink verbeteren. Mensen die een aanvraag indienen behoren respectvol en met oog voor de situatie te worden behandeld en niet á priori als verdachten.

Het komt niet-zelden voor dat mensen niet in staat blijken om alle gevraagde papieren bij een bijstandsaanvraag aan te reiken. Meestal is dat geen onwil maar is men niet in staat de gevraagde documenten bij elkaar te krijgen. Zo'n aanvraag wordt dan afgewezen en mensen raken buiten beeld, hebben nul inkomen, gaan zwerven en komen menigmaal in de criminaliteit terecht. Dat is falend sociaal beleid!

In zo'n situatie vindt SPA het nodig dat er hulp geboden wordt bij het vergaren van de benodigde informatie. Lukt het dan niet om alle documenten bij elkaar te krijgen dan moet er maar een besluit genomen worden op grond van de voorhanden zijnde informatie. Wij vertrouwen op de professionaliteit van onze ambtenaren. Bovendien vinden wij het een verantwoordelijkheid van de gemeente om afgewezenen over langere tijd te volgen teneinde 'buiten beeld raken' tegen te gaan.

Daarbij komt dat hoe langer mensen in de bijstand zitten, hoe minder kans er is dat zij daar uit komen.

Daarom willen wij dat zodra er uitzicht is op toekenning van een bijstandsaanvraag er aandacht wordt besteed aan de oorzaak van de aanvraag teneinde zo snel mogelijk mensen weer uit de bijstand te krijgen. Op die wijze willen wij de toestroom en de uitkeringsduur verkleinen.

Ofschoon SPA niet principieel tegenstander van een 'basisinkomen' is, laat de financiële positie niet toe dat Sittard-Geleen hiermee experimenteert tenzij de nationale overheid alle directe en indirecte kosten draagt.

'Dat ze maar gaan werken' is een veel gehoorde uitspraak over bijstandsgerechtigden. Eind juni 2017 telde Sittard-Geleen 3333 bijstandsgerechtigden (in ruim 2800 gezinnen). Daarvan waren er 238 met een loonwaarde van 80 tot 100% en 146 met een loonwaarde van 50 tot 80%.

Inzicht huidig bestand	
LW 80-100%	238
LW 50-80%	146
LW 20-50%	844
LW 0-20%	1.734
Vrijgesteld	194
Leeg	177
Totaal	3.333

De overigen zijn kansloos voor een baan en zeker voor een vaste baan met voldoende inkomen, want vrijwel geen werkgever die hun wil. Bij velen, niet alleen migranten, blijkt taalachterstand een grote handicap. Dat leidt dan bovendien vaak tot afzondering en weinig participatie in de Nederlandse samenleving, met alle problemen en kosten vandien. Maar ook gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid leidt tot een lage loonwaarde en een kansloze positie. Overigens : in de Raad heeft SPA aangegeven 'Wij wensen niet te spreken over "mensen met loonwaarde", het gaat om mensen en niet om productiemachines.'

SPA is van mening dat het instrument 'Bijzondere bijstand' ten volle benut moet worden. Juist hiermee kan gericht hulp worden geboden aan zij die het hardst die hulp nodig hebben. Wel moet er goed gekeken worden dat de geboden hulp er niet voor zorgt dat mensen die een inkomen net boven de armoedegrens hebben in praktijk minder te besteden hebben dan mensen met een inkomen onder de armoedegrens. SPA wil onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de toekenning van Bijzondere Bijstand inkomensafhankelijk te maken waardoor er een glijdende schaal ontstaat en het veel minder uitmaakt of men net-wel of net-niet boven de grens zit qua inkomen. Gebleken is ook dat stapeling van tegenmoetkomingen soms het doel voorbijschiet en dat is ongewenst. Mogelijk dat dat tot gevolg zal hebben dat er plafonds aan hulptoelagen gesteld moeten worden.

Mensen zijn geen goederen, SPA schrijft geen mensen af. Bijstand is voor SPA inderdaad het laatste vangnet. Bedenk : het kan iedereen overkomen, dus ook u!

Integratie

Na de bouw van de Staatsmijn Maurits zijn er duizenden Europese migranten uit vele landen hierheen gekomen. Zij kregen vaak tijdelijk werk en taallessen. De meesten vertrokken weer, zij die bleven integreerden meestal.

Toen de mijnbouw hier ten einde liep voelden weinigen er nog voor ondergronds te werken. Vanaf 1963 werden daarom ervaren Marokkanen, opgedaan in de Franse mijnbouw, hierheen gehaald als 'gastarbeider' in de veronderstelling dat ook zij zouden vertrekken wanneer de mijnen gesloten waren. Daarom besteedden de mijndirecties en de overheid weinig aandacht aan hun, bleven zij bij elkaar wonen, leerden weinig Nederlands en integreerden zelden. Velen bleven hier. Hun kinderen en kleinkinderen kwamen terecht tussen de Westerse welvaart en de wereld van hun ouders met hun traditionele beleving van religie die een andere rolverdeling tussen man en vrouw en weinig respect ten opzichte van niet-gelovigen.

Herkomst is een bindende factor voor de eigen identiteit. Mensen ervaren dat ook wanneer men op vakantie zijnde in het buitenland een Nederlander ontmoet. Dat geldt ook voor migranten en vooral bij cultuurverschillen. Dat mensen met een zelfde achtergrond elkaar opzoeken is begrijpelijk, maar afzondering moet vermeden worden. Voor migranten is integratie noodzaak indien zij iets willen bereiken in onze samenleving. Dat begint bij huisvesting. In sommige buurten is een te hoge concentratie van migranten. Dat belemmert integratie, werkt door in volgende generaties, veroorzaakt achterstanden en spanningen in de samenleving.

SPA is van mening dat integratie van alle niet-westerse migranten die door gezinsvorming, gezinshereniging of als vluchteling hierheen komen noodzakelijk is. Niet alleen sociaal en financieel, maar ook door krimp, vergrijzing en ontgroening optredende tekorten op de arbeidsmarkt noodzakelijk deze mensen zo snel mogelijk te integreren. Betrokkene(n), de omgeving en de overheid zijn hier samen voor verantwoordelijk. Een betere aanpak is nodig ! Woningbeleid gericht op herlocatie bij vernieuwing van sociale woningbouw en spreiding van nieuwkomers over de hele gemeente kan hieraan bijdragen.

Asielzoekers die de afgelopen jaren in het AZC van Sweikhuizen verbleven bezochten frequent winkelcentrum Zuidhof en het centrum van Geleen. Bij een hernieuwde komst van grote aantallen asielzoekers naar Nederland steunt SPA kortdurende opvang zoals de gemeente deze enkele jaren geleden leverde. SPA gaat er van uit dat in een dergelijke situatie het AZC van Sweikhuizen wederom grote aantallen asielzoekers zal huisvesten en dat een additioneel AZC in Sittard-Geleen dan niet aan de orde zal zijn. Mocht de Regering toch een verzoek aan de gemeente doen dan zullen wij ons daarover beraden.

Al eeuwen neemt de Nederlandse samenleving gebruiken en gewoonten van migranten over. Mensen die hierheen komen behoren echter wel onze kernwaarden te accepteren en te respecteren. Dan gaat het o.a. over niet discrimineren van vrouwen of op basis van sexuele geaardheid of religie, omgang met andersdenkenden, scheiding van kerk en staat, democratische beginselen etc. en niet over deelname aan Carnaval of schuttersfeesten.

De laatste decennia is er verwijdering tussen bevolkingsgroepen op basis van religie en herkomst als gevolg van de wereldwijde opkomst van fundamentalisme. Als gemeente moeten we ons daarvan bewust zijn en ons steentje bijdragen om dit ten goede te keren.

Het gemeentelijk apparaat moet een afspiegeling van onze bevolking gaan vormen. Gerichte acties op nieuwkomers en allochtone vrouwen zijn nodig. Het bereiken derde generatie jongeren met een migrantenachtergrond met als doel hun zicht op onze samenleving bij te stellen, hun inzet op de arbeidsmarkt te vergroten en ook om de criminaliteit te verminderen is eveneens erg belangrijk.

Er zal moeten worden opgetreden tegen organisaties en mensen die zich afzetten tegen en respectloos omgaan met onze normen en waarden. Dit geldt uiteraard niet alleen op het gebied van integratie maar voor alle inwoners die onacceptabel en/of crimineel gedrag vertonen.

Ondanks dat een groeiend deel van de migranten wel integreert, is er een groep die de taal onvoldoende spreekt en/of zich afkeert van de Nederlandse samenleving. Dat kan echt niet, ook migranten moeten meedoen. Onze inwoners behoren zich Nederlander te voelen en als zodanig te gedragen of als gast die onze gebruiken en normen en waarden respecteert. Dat menig een dubbel paspoort heeft verandert hier niets aan.

Taalachterstand

Onderzoek toont aan dat 8 tot 11 procent van de inwoners van Sittard-Geleen laaggeletterd zijn. Tweederde hiervan betreft autochtonen. Het is dus niet louter een probleem samenhangend met migratie. SPA wil deze grote groep mensen niet zomaar aan hun lot overlaten. Dat is niet alleen in het belang van de mensen in kwestie, maar net zozeer voor onze samenleving.

Het wegnemen van oorzaken van taalachterstand en participatie kost geld, maar het kost nog veel meer geld indien deze mensen jarenlang langs de rest van de samenleving heen leven. Grote bedrijven roepen nu al dat er te weinig arbeidskrachten zijn en dat mensen met een taalachterstand een gevaar op de werkvloer vormen en daarom worden afgewezen. De oplossing is helder : zorg dat die mensen binnen korte tijd voldoende taalvaardig worden dat ze wel kunnen worden aangenomen om te werken.

Onder nieuwkomers verstaan wij niet alleen vluchtelingen en asielzoekers. Ook uit niet-gevaarlijke landen komen, meestal op basis van gezinsvorming of –hereniging, nieuwkomers. Wij willen hun op dezelfde wijze helpen. Eigenlijk wil SPA dat de gemeente actiever wordt ten aanzien van inburgering nu gebleken is dat het huidige nationale beleid onvoldoende werkt waardoor gemeenten met problemen blijven opgezaald.

Nieuwkomers moeten werkfit gehouden worden. Bij aankomst zijn zij meestal zeer gemotiveerd. Vervolgens krijgen zij te maken met een veel te langdurig traject eer zij mogen en kunnen werken. In de tussentijd ontvangen zij geld en onderdak. Door verveling en frustratie veroorzaken sommigen overlast, anderen verliezen hun motivatie. Zowel bij hun als bij de reeds aanwezige inwoners ontstaat onvrede en onbegrip met allerlei maatschappelijke problemen tot gevolg. Dat is heel duur en sociaal onwenselijk. Menigeen verkeert in moeilijke omstandigheden en ziet met argusogen dat nieuwkomers goed gehuisvest wordt, nieuwe inboedel krijgt en meer te besteden heeft omdat zij geen schulden hebben. Veel werkenden zien dat veel nieuwkomers jarenlang niet werken. De gemeente zal er goed op moeten toezien dat voorzieningen voor nieuwkomers niet significant beter zijn dan voor inwoners die van uitkeringen afhankelijk zijn of anderzijds in moeilijke omstandigheden verkeren.

SPA wil dat nieuwkomers direct na aankomst voltijds taallessen krijgen. Wij denken hierbij aan 's ochtends theorie en 's middags praktijk in de vorm van (vrijwilligers)werk of bijeenkomsten met Nederlands sprekenden. Wij willen vermijden dat mensen door opleidingsinstituten geremd worden in hun persoonlijke ontwikkeling als gevolg van klassikaal onderwijs of commerciële belangen en daarom persoonlijke vooruitgang beter monitoren. Zelfontplooiing van nieuwkomers is belangrijk voor onze samenleving omdat ook zij talenten hebben. Op korte termijn kost dat geld, maar het sneller beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, blijvende motivatie, het sneller verlaten van de uitkering en de betere integratie als geheel maken dat deze investering zeer rendeert.

Ook mensen die wettelijk geen inburgeringsexamen behoeven te doen zullen, wanneer zij daartoe in staat zijn, minstens dat kennisniveau moeten hebben en toepassen. De kosten hiervoor zullen zich op termijn dubbel en dik terugbetalen doordat er minder integratie gerelateerde problemen zullen zijn en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot worden. De samenleving in onze gemeente zal de komende decennia vanwege de vergrijzing hun arbeidsbijdrage bovendien ook nodig hebben. Taalcoaches, vrijwilligers die ieder één persoon of één gezin helpen, zijn daarbij enorm belangrijk.

Sancties die de Participatiewet biedt kunnen worden ingezet tegen mensen die onvoldoende meewerken aan integratie en subsidies aan organisaties die integratiebevordering tegenwerken kunnen worden gestopt.

Participatie en participatiewet

Bij participatie wordt vaak de nadruk gelegd op 'werk'. Arbeidsparticipatie vormt echter slechts een onderdeel. Voor SPA is werk een belangrijk middel voor participatie maar niet het enige doel. Participatie is geen boekhoudkundig maar een maatschappelijk vraagstuk, het gaat om kwaliteit van leven. Het gaat er om dat kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen, kortom 'iedereen', op een goede wijze kan meedoen aan maatschappelijke en sociale activiteiten.

Participatie is een proces dat van twee kanten moet komen : de samenleving moet mogelijkheden bieden maar de persoon moet wel mee willen doen. Uitgangspunt is daarbij voor SPA dat motivatie beter is dan dwang.

Niet alleen bij de overheid en in bedrijven maar ook in het maatschappelijk verkeer en binnen maatschappelijke organisaties behoort discriminatie op basis van arbeidsbeperking of chronische ziekte, gender en seksuele oriëntatie, etnische, culturele en religieuze achtergrond, leeftijd of anderszins te worden tegengegaan. SPA is voorstander van bevordering van inclusie en diversiteit op basis van het Diversity Charter en het VN-verdrag voor gelijke rechten voor mensen met een beperking. Bedrijven, groot en klein, behoren te worden aangesproken op hun wettelijke verplichting dat een bepaald percentage van hun werknemers uit mensen met een beperking behoort te bestaan.

'Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden. Dit geldt ook voor mensen met een arbeidsbeperking. Zij moeten zoveel mogelijk werk vinden bij een gewone werkgever.' meldt de Rijksoverheid.

Degenen die niet willen meewerken zullen op basis van de Participatiewet op hun uitkering worden gekort. Mensen die een uitkering op grond van de Participatiewet ontvangen zijn verplicht om werk te zoeken en elke vorm van werk dat hun wordt aangeboden, ongeacht of dit passend is qua opleiding, uit te voeren. In praktijk komt dit er op neer dat veel mensen hun competenties verkregen door opleiding en ervaring verliezen doordat zij werk dat ver beneden hun niveau ligt moeten uitvoeren. Ook leidt dit tot psychische klachten.

Gebleken is dat een aanzienlijk aantal mensen een opleiding wil volgen om hun competenties op peil te houden of om additionele competenties en mogelijkheden voor betaald werk te verkrijgen. Meermaals bleek dat mensen geen vrijwilligerswerk mogen doen omdat zij dan niet direct beschikbaar zouden zijn voor de arbeidsmarkt. SPA vindt dit kortzichtig, contra-productief, frustrerend en stressverhogend. De gemeente heeft er alle belang bij dat mensen hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten en dat hun gezondheid op peil blijft. SPA is daarom voorstander om mensen met een uitkering meer mogelijkheden te geven om opleidingen te volgen waarbij (tussentijdse) studieresultaten een maatstaf voor continuering van de medewerking vormen.

SPA is van mening dat de samenleving van mensen met een uitkering een tegenprestatie mag verlangen maar dat deze vooral op maatschappelijk en sociaal vlak moet worden ingevuld en niet door bedrijven te gerieven door het tegen lage kosten beschikbaar stellen van arbeidskrachten die met behoud van uitkering werk verrichten. Het telkens weer plaatsen van mensen vanuit het participatiehuis bij ondernemingen zonder dat aangetoond is dat zij aansluitend werk vinden voor minimaal een jaar, stellen wij gelijk aan verdringing van werk en uitbuiting wanneer deze personen niet betaald worden volgens CAO gerelateerd aan hun loonwaarde. Daar moet paal en perk aan gesteld worden anders ontnem je mensen hun toekomst.

Niet zelden ervaren mensen de gang naar het participatiehuis als vernederend en er worden vraagtekens gezet bij de effectiviteit van de ingezette middelen en de resultaten voor de cliënten.

Ons bereiken herhaaldelijk geluiden dat mensen gedurende anderhalf jaar in een traject worden gezet en vervolgens wegens het ontbreken van werk weer terug in de bijstand belanden. SPA wil dat cliënten die binnen een periode van drie jaar weer in de bijstand belanden als ‘niet succesvolle uitstroom’ worden beschouwd.

Voor degenen die niet in staat blijken om vooruit te komen zullen we maatwerk moeten bedenken dat het voor hun toch mogelijk maakt om goed te participeren in onze samenleving, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk. Door toekenning van de wettelijke vrijwilligersvergoeding kunnen zij dan bovendien aan armoede ontsnappen. Als samenleving kunnen we het ons niet permitteren dat een steeds grotere groep mensen in afzondering en met minimale ontplooiingskansen binnen onze gemeenschap leeft, zoiets leidt tot onbegrip en spanningen.

Ontgroening, krimp en economie

De bevolking van Sittard-Geleen wordt gemiddeld steeds ouder. Ook worden er veel minder kinderen geboren dan er ouderen sterven waardoor het aantal inwoners jaarlijks met enkele honderden daalt. Daarbij komt dat veel jongeren vertrekken om elders te werken en wonen.

Nevenstaande tabel toont dat het aantal kinderen de laatste 20 jaar flink afneemt. Dat is heel zorgelijk voor onze gemeentelijke samenleving. Enkele gevolgen daarvan zijn dat scholen en veel (sport)verenigingen steeds minder kinderen hebben, dat er minder personen beschikbaar zijn om te werken, dat er steeds meer zorgbehoevende ouderen zullen zijn en dat het aantal vrijwilligers en mantelzorgers nog enkele jaren kan toenemen maar daarna flink zal dalen.

30 apr 2017	Jaren	Aantal	Gemiddeld
0 tot 5 jaar	5	3695	739
5 tot 10 jaar	5	3974	795
10 tot 15 jaar	5	4371	874
15 tot 20 jaar	5	5185	1037
20 tot 25 jaar	5	4913	983
25 to 45 jaar	20	20735	1037
45 tot 65 jaar	20	29581	1479
65 tot 80 jaar	15	15392	1026
80 jaar of ouder	5	5473	1095
Totaal		93319	1098

Als gemeente moeten we gebruik maken van het feit dat de Nederlandse bevolking de komende tien tot vijftien jaar nog groeit om onze lokale problemen met de vergrijzing en het afnemend aantal jongeren aan te pakken. Wij moeten er voor zorgen dat het aantrekkelijk wordt, vooral voor jongeren, om in Sittard-Geleen te werken in sectoren die bijdragen aan het oplossen van onze problemen in plaats van te focussen op werkgelegenheid waar het overgrote deel van onze inwoners niets aan heeft. SPA is er van overtuigd dat wij veel meer moeten inspelen op de groeiemarkt ‘ouderen’. Dat Sittard-Geleen een gemeente is met twee bijna even grote onderscheidende centra is daarbij een voordeel. Het Sittardse centrum kan blijven focussen op jongeren terwijl het Geleense centrum de nadruk op ouderen legt. Ondernemers, vooral jongeren, welke in brede zin diensten aan ouderen leveren moeten gestimuleerd worden om zich in onze gemeente te vestigen. Op termijn ontstaat daardoor een beter evenwicht tussen jong en oud.

Heel belangrijk daarbij is een positief imago in plaats van het slechte imago als industriegemeente. Niet voor niets wil vrijwel geen kenniswerker die naar Chemelot Campus gehaald wordt in Sittard-Geleen wonen.

De gemeente zal haar investeringen moeten richten op haar eigen inwoners en niet zozeer op externen. Het aantal jongeren neemt al jaren sterk af, het bouwen van een Sportzone gericht op topsport staat dan haaks op de groeiende behoefte van de bevolking die steeds meer op breedtesport en bewegen gericht is.

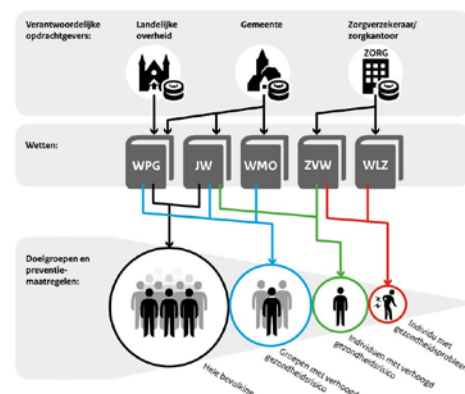
Voorzieningen die goed zijn voor onze inwoners zullen ook aantrekkingskracht op externen uitoefenen. Zo zal de totaal mislukte ‘shop and run’ gedachte voor het Geleense centrum moeten worden vervangen door de positieve ‘verblijf en geniet’ gedachte.

Breng de gezelligheid terug, maak dat mensen onder alle weersomstandigheden comfortabel kunnen winkelen en verblijven, organiseer dat ook minder mobiele inwoners uit de wijken makkelijk en goedkoop naar het centrum kunnen gaan, zorg voor een laagdrempelige ontmoetingsruimte waar ook kleinschalige activiteiten als 'bewegen voor ouderen' en verschillende dansactiviteiten plaatsvinden.

Wmo en Jeugdhulp

Binnen het stelsel van de Nederlandse gezondheidszorg zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning; gericht op langer thuiswonen) en de JW (Jeugdwet; gericht op jeugdhulp, kinderscherming, jeugdreclassering) en hebben taken binnen de WPG (Wet Publieke Gezondheid; gericht op preventie, vaccinatie).

Gemeenten zijn verplicht om hulp te bieden op basis van de JW en de Wmo aan iedereen die dat nodig heeft, ongeacht de kosten daarvan. En daar zit een probleem.

Figuur: Wersgeve van de verschillende stadijs, wetten en srijktakten met betrekking tot de verschillende doelgroepen (s).

De Rijksoverheid heeft de afgelopen jaren flink gekort op haar bijdrage aan de JW en de Wmo. Bij de Wmo werd dat in onze gemeente opgelost door efficiënter te werken, strengere criteria te hanteren, minder hulp te verlenen en hogere eigen bijdragen te vragen. Met als gevolg dat minder mensen van de Wmo gebruik maken en het aantal zorgmijders is toegenomen. Volgens SPA kan dat niet de bedoeling van de wet zijn.

Geconstateerd is dat het aantal jongeren dat bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar (overstap van Jeugdhulp naar Wmo) niet langer hulp ontvangt groot is. Tevens is geconstateerd dat er jaarlijks grote tekorten op de Jeugdhulp optreden die vervolgens (ten dele) gedekt worden door overschotten uit de Wmo. Een oorzaak is dat de toegang tot de Jeugdhulp anders is geregeld dan de toegang tot de Wmo. SPA wil dat de toegang tot de Jeugdhulp en de Wmo op een vergelijkbare wijze gebeurt en verwacht dat er daardoor meer consistentie in de hulpverlening komt met lagere en beheersbare kosten. Momenteel ontvangen circa 1800 kinderen jonger dan 18 jaar zorg, dat is 12% van het totaal. Momenteel ontvangen circa 3650 volwassenen van 18 jaar en ouder ondersteuning uit de Wmo, dat is 4,7%.

Er moeten oplossingen gevonden worden voor problemen die mensen ervaren bij de overgang van Jeugdwet, Wmo en Participatiewet of wanneer langdurige zorg vereist wordt en zorgverzekeraars worden ingeschakeld.

Wmo en toegankelijkheid

In praktijk komt het voor dat vakantie, ziekte of deeltijdwerk oorzaak van vertraging in de afhandeling van Wmo-dossiers is. Dat kan grote negatieve gevolgen hebben voor cliënten, iets wat voorkomen moet worden.

Vanwege verschillen tussen gemeenten in de uitvoering van de Wmo ontstaan er problemen bij verhuizingen. Aanvragen kunnen pas worden gedaan wanneer men hier woont en het Wmo-dossier is overgedragen. Het moet mogelijk worden om al voor de verhuizing de benodigde Wmo-hulp te regelen.

Informatie over expertise van kleine zorgorganisaties en ZZPers in de zorg is moeilijk te vinden op de gemeentelijke website. Hierdoor wordt het gebruik van een PGB ontmoedigd en wordt mogelijk niet

optimaal gebruik gemaakt van aanwezige expertise binnen onze gemeente of regio. SPA wil daarom dat de gemeentelijke website meer en betere informatie verstrekt over de expertise van kleine zorgorganisaties en ZZPers in de zorg en toegankelijker wordt voor mensen die de voorkeur geven aan een PGB. Bovendien wil SPA dat een PGB als volwaardig alternatief voor Zorg In Natura wordt behandeld.

Dat gebruikmaking van een PGB tot gevolg heeft dat de gemeente geen controle mer uitoefent op de besteding van de PGB-gelden vindt SPA onjuist. SPA is van mening dat de gemeente de eindverantwoordelijkheid houdt vanwege haar zorgplicht en daarom zodanig toezicht behoort te houden dat malafide besteding vermeden wordt.

Opvallend is dat grotere zorgorganisaties vanwege een hoger uurtarief minder uren huishoudelijke hulp kunnen leveren dan kleinere organisaties. SPA is van mening dat schaalgrootte niet mag resulteren in hogere kosten.

Wmo en eigen bijdrage

Het NIBUD heeft onderzocht dat het verschil voor mensen die een chronische ziekte hebben ten opzichte van 2011 jaarlijks meerdere duizenden euro's kan bedragen afhankelijk van de woonplaats. Veel ouderen worden hierdoor getroffen en bekend is dat zij vaak al jarenlang geen inkomensverbetering hebben gekregen.

Aangezien onze gemeente, ondanks grote bezuinigingen opgelegd door het Rijk, de afgelopen raadsperioden jaarlijks geld overhield op de Wmo (samen vele miljoenen) en dat vervolgens gebruikte om begrotingsgaten te dichten, is SPA van mening dat het ongepast is dat inwoners van Sittard-Geleen veel hogere eigen bijdragen betalen dan inwoners van Maastricht en omgeving voor voorzieningen zoals de huishoudelijke hulp. SPA wil daarom dat de door het CAK berekende eigen bijdragen op het niveau van Maastricht worden gebracht. Deze, meest op ouderen gerichte, maatregel is een bijdrage in de bestrijding van armoede en eenzaamheid. De Bijzondere Bijstand maakt het mogelijk dat mensen met een heel laag inkomen de eigen bijdrage vergoed krijgen.

Daarnaast willen wij dat het afgelopen moet zijn met het structureel overhouden van geld op de Wmo door het beperken van datgene wat aan zorg geleverd mag worden. Wij vinden het een schande dat de gemeente geld dat het Rijk beschikbaar stelde voor extra banen in de huishoudelijke hulp vanwege een juridisch niet waterdichte formulering gebruikte om gaten in de begroting te stoppen in plaats van waarvoor het bedoeld was.

SPA is van mening dat alvorens een voorziening wordt verstrekt behoort te worden uitgerekend welke eigen bijdrage mensen moeten betalen. In overleg kan dan worden gezien of er wellicht een goedkoper alternatief is. Het komt momenteel te vaak voor vanwege gebrekkige afstemming van gemeenten, zorgaanbieders en CAK dat mensen achteraf worden geconfronteerd met hoge afrekeningen van eigen bijdragen waardoor zij in grote financiële problemen komen hetgeen tot zorgmijding kan leiden.

Met regelmaat kort de nationale overheid op bijdragen, toeslagen en uitkeringen. SPA is van mening dat de gemeente dergelijke kortingen niet structureel moet compenseren. Niet alleen wordt dat snel onbetaalbaar, maar de gemeente behoort nationale wetten en beleid te volgen. Het gemeentelijke armoedebeleid dient echter als vangnet te fungeren voor schrijnende situaties.

WSWers

Al jaren vormt VIXIA een hoofdpijndossier. Telkens weer ontwikkelde men nieuwe plannen om de kosten van de sociale werkplaats VIXIA in de hand te houden. En telkens lukte het niet : steeds hogere kosten en minder werk. De Participatiewet heeft tot gevolg dat er geen instroom van nieuwe WSWers naar VIXIA komt. Nadat de gemeente bekendmaakte dat men het '*Participatiebedrijf*' wilde opzetten en een sterfhuisconstructie voor VIXIA zou vormen, stopte de grootste private klant (ZoWonen) met het afnemen van diensten. Zonder bedrijfsplan, zonder investeringsplan, zonder risicoberekening en zonder exploitatieplan nam de Raad het besluit om het Participatiebedrijf op te richten. SPA geeft geen blanco cheques af en stemde in juni 2017 'tegen'. SPA voorziet sterk verminderde kansen voor nieuwe op beschut werk aangewezen mensen. SPA wil dat er in de toekomst voldoende aandacht blijft en mogelijkheden zijn voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking om op een zinvolle en plezierige wijze te werken.

In november 2017 was er wel een financieel en inhoudelijk plan voorhanden. De besparingen daarvan vallen tegen en SPA is er niet gerust op dat het inhoudelijk goed gaat functioneren. Aangezien de huidige situatie onhoudbaar is geworden, de integratie van VIXIA bespoedigd wordt, de Raad mogelijkheden tot bijsturing krijgt en uitstel de situatie alleen maar verslechtert heeft SPA uiteindelijk ingestemd met voortgang. SPA zal de positie van WSWers en nieuwe mensen die daartoe gerekend zouden moeten worden echter scherp in de gaten houden en voor hun blijven opkomen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een vorm van ondernemen gericht op economische prestaties (Profit), met respect voor de sociale kant (People), binnen de ecologische randvoorwaarden (Planet), de triple-P-benadering. Steeds meer bedrijven geven aan te beseffen dat er meer is dan financiële winst alleen.

Ook in onze gemeente zijn er bedrijven die een substantieel deel (zoals ruim 25% bij MicroZ) van hun personeel uit WAJONGers, WSWers, mensen met een beperking en bijstandsgerechtigden met lage loonwaarde recrutereren. Met loonkostensubsidie laten zij werk door twee of drie personen verrichten dat ook door één efficiënter werkende persoon verricht kan worden. Het maatschappelijke resultaat dat deze werknemers 'erbij horen' en nog iets boven hun uitkering verdienen is erg belangrijk en bespaart de samenleving ook nog eens aanzienlijk aan uitkeringen. SPA wil bedrijven stimuleren goede voorbeelden te volgen.

Gebleken is dat slechts 33 (= 1%) bijstandsgerechtigden uit Sittard-Geleen in 2016 goed genoeg bevonden werden om bij VDL-Nedcar een (tijdelijke) baan te krijgen terwijl andere gemeenten veel meer plaatsingen hadden. Onduidelijk is of de oorzaak hiervoor uitsluitend in de opbouw van ons bestand gezocht moet worden. Doel moet niet zijn om mensen zo snel mogelijk uit de bijstand te krijgen, maar om ze uit de bijstand te houden en terugval te vermijden. Dat vereist maatwerk en uitgaan van de persoonlijke situatie van mensen. In dit verband is ook van belang om naar de armoedeval te kijken. Mensen die in relatieve armoede leven hebben vaak nauwelijks mogelijkheden om hun situatie te verbeteren. In de praktijk gebeurt het niet zelden dat personen er op inkomen achteruit gaan wanneer ze vanuit de bijstand een baan vinden.

SPA wil meer aandacht hiervoor. Daarom is het nodig om beter in beeld te krijgen hoe de groep bijstandsgerechtigden is opgebouwd waarbij ook gezondheidsaspecten en ieders sterke punten in beeld moeten worden gebracht. Dat biedt de mogelijkheid om werkgevers en werknemers gericht te matchen en beleid te baseren op feiten in plaats van algemeenheden.

Traditioneel wordt gekeken of bijstandontvangers en mensen met een beperking geplaatst kunnen worden bij bestaande werkgevers. Het succes daarvan is zeer matig en deze benadering zal het probleem niet oplossen. Wij vrezen dat het Participatiebedrijf te zeer zal focussen op degenen die het best bemiddelbaar zijn waardoor juist de zwakkeren, mensen met een beperking en/of een lage loonwaarde, buiten de boot vallen.

SPA wil op zoek gaan naar (nieuwe) werkgevers die juist meerdere bijstandontvangers met een lagere loonwaarde en/of mensen met beperkingen, met gedeeltelijke loonsubsidie, willen plaatsen. Dat dit een succesvolle aanpak kan zijn wordt al sinds 2006 bewezen door het Limburgse familiebedrijf Vebego.

In haar sociale beleid wil SPA burgers, verenigingen/stichtingen en bedrijven met elkaar verbinden met als doel de sociale cohesie te vergroten, de lokale economie te versterken en de leefbaarheid te bevorderen. In Stein heeft men dit al enkele jaren concreet ingevuld met zogenaamde Voluntarios (VOLOs). Voor elk gewerkt en geregistreerd uur ontvangt de vrijwilliger 1 VOLO. Mantelzorgers ontvangen een vast aantal VOLO's die door de gemeente geschonken zijn. De waarde van de VOLO is afhankelijk van het aantal geregistreerde uren van de vrijwilligers en de maatschappelijke bijdrage van de lokale bedrijven. De tijdens het eindejaars-Voluntario-event kan men de VOLOs inleveren op stands van lokale ondernemers. Of hij / zij een eetbon, fashioncheque, bloemenbon, schoonheidsbehandeling, vlaai, fotoreportage, woondecoratie, tuin of consumpties enz. kiest, beslist degene die de VOLOs inlevert zelf, uiteraard rekening houdend met het aanbod van de lokale ondernemers. Vaak worden VOLOs ook geschonken aan een vereniging of een lokaal goed doel. SPA wil onderzoeken of zo iets ook in Sittard-Geleen aanslaat door een experiment in een grote wijk of stadsdeel.